

*Брезніцький Микола, студент групи ПЗ-11
факультету комп'ютерних інформаційних технологій THEU*

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ РОЛІ КІБЕРБЕЗПЕКИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність дослідження. З бурхливим розвитком інформаційних технологій, які проникли у всі сфери суспільства, одночасно зростає нова загроза – кіберзагроза. Сучасна безпекова ситуація як в Україні, так і в світі краще змінюється. І завдання держави захистити себе і своїх громадян від такої загрози. Для цього потрібно створити дієву законодавчо-правову базу, створити оптимальні умови для розвитку кібербезпеки, також сформувати освітчене суспільство, яке стане рушієм технологічного прориву України та зможе захистити країну від кіберзагроз.

Питання розвитку кібербезпеки розглядали у своїх дослідженнях багато науковців і практиків, зокрема такі, як: М. Ю. Віхляєв, Н. В. Коваленко, І. Ю. Крегуд, Є. А. Макаренко, Т. О. Коломоєць, В. А. Кормич, Н. Р. Нижник, М. Я Швель, І. В. Арістова, В. І. Гурковський, С. Ф Джерджа, В. І. Муравйов, В. В. Цветков, О. І. Ющик, В. І. Кушерець, А. М. Лобода, Л. І. Рудник, О. В. Чупринка, О. В. Шегга та інші.

Проте, незважаючи на велику кількість наукових праць, питання кібербезпеки потребує подальшого всестороннього поглибленого вивчення науковцями і практиками.

Мета дослідження: на основі вивчення законодавства України та наукових праць здійснити соціально-філософський аналіз ролі кібербезпеки.

Завдання дослідження: охарактеризувати засади формування кібербезпеки в державі; виявити адміністративно-правовий зміст національної системи кібербезпеки; охарактеризувати напрями оптимізації адміністративно правового регулювання кібербезпеки в Україні.

Об'єкт дослідження: кібербезпека суспільних відносин в інформаційному світі.

Предмет дослідження: філософські аспекти адміністративно-правового регулювання кібербезпеки в Україні.

Україна вступила в нову еру інформаційного суспільства. Це дає їй не лише змогу будувати його більш ефективним та успішним, але й надає нових імпульсів традиційним загрозам безпеки держави та створює принципово нові бар'єри для розвитку системи національної безпеки. В таких умовах особливого значення набуває пошук нових можливостей забезпечення безпеки держави з огляду на формування нового поля протистояння – кіберпростору.

Відповідно до Закону «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»: кіберпростір – це середовище (віртуальний простір), яке надає можливість для здійснення комунікацій та/або реалізації суспільних відносин, утворене в результаті функціонування сумісних (з'єднаних) комунікаційних систем та забезпечення електронних комунікацій з використанням мережі Інтернет та/або інших глобальних мереж передачі даних [2].

Нинішнє існування людства важко уявити без використання комп'ютерних та телекомунікаційних технологій. Розвиток інформаційного суспільства щодня набуває нових форм, які у підсумку впливають на формування думок, світогляду, звичок. Новітні інформаційні технології з кожним днем все більше інтегруються в наше повсякденне життя. Завдяки цьому, зокрема, набагато легшою та швидкою стала робота державних установ, сфери послуг, приватного бізнесу.

Сучасний етап розвитку української держави, як і багатьох держав світу, характеризується максимальною інформатизацією всіх сфер її життєдіяльності. Забезпечення безпеки у кіберпросторі є на сьогодні вкрай актуальним для нашої держави з огляду на те, що проти неї ведеться гібридна війна, одним з проявів якої є кібератаки на державні органи влади та установи, а також об'єкти стратегічної інфраструктури. З огляду на це, державі слід приділяти питанню кібербезпеки максимальну увагу.

Тенденції у політиці провідних держав щодо протидії загрозам в кіберпросторі та зміні їх внутрішньої інформаційної політики свідчать, що більшість держав світу активно модернізує власні сектори безпеки. Цей процес відбувається із активним реформуванням систем управління відповідним сектором безпеки впорядкуванням нормативно-правового поля, що має забезпечити цілісність державної політики в даній сфері; активною роз'яснювальною роботою серед населення щодо небезпек кіберзагроз; збільшенням чисельності підрозділів, зайнятих у системі кіберзахисту; розробкою кіберозброєнь та проведенням військово-розвідувальних заходів у кіберпросторі; посилення контролю за національним інформаційним простором [5].

В Україні в системі забезпечення кібербезпеки держави задіяно низку військових та правоохоронних органів: Міністерство оборони України (та його спеціальні підрозділи - зокрема Головне управління розвідки); Службу безпеки України; Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації; Міністерство внутрішніх справ України; Службу зовнішньої розвідки.

У 2014 р. наслідки кіберзлочинів коштували українцям 39 млн. грн. А протягом 2015-2016 рр. кількість кіберзлочинів в Україні збільшилася більш ніж на тисячу випадків [3].

У квітні 2018 року Міністром оборони України було озвучено інформацію, що за останні три роки Росія здійснила понад сім тисяч кібератак на Україну. Зважаючи на такі обставини оборонному відомству необхідно посилювати свої позиції в питаннях обізнаності кіберзахисту, об'єднуватися задля співпраці з країнами-партнерами для спільної оборони кіберпростору. На сьогодні є уже певні домовленості та налагоджено співпрацю з Канадою та США у питаннях, пов'язаних з кіберзахистом [1].

Необхідно відмітити позитивні зрушення в Україні в нормативно-правовому регулюванні процесу забезпечення кібербезпеки. Зокрема, прийнято такі документи, як Укази Президента «Про заходи щодо розвитку національної складової

глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» [6] та «Про деякі заходи щодо захисту державних інформаційних ресурсів у мережі передачі даних» [7]. У 2016 р. в Україні прийнято Стратегію кібербезпеки України. Також важливим кроком державної політики є Рішення Ради Національної Безпеки та Оборони України «Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації», яким запропоновано забезпечити підготовку законодавчих пропозицій, та вжити невідкладних заходів щодо забезпечення повного та об'єктивного розслідування кібератак на інформаційно-телекомунікаційні системи фінансового сектору держави [8].

Новим етапом у протистоянні з кіберзлочинністю в Україні стало створення 5 жовтня 2015 р. Кіберполіції. Цього ж року створили нові «Інформаційні війська України», головним завданням яких є намагання мобілізувати користувачів соціальних мереж на внесення достовірної інформації та боротьби з російськими фейками та пропагандою.

Висновки: Отже, на державному рівні питання кіберзахисту повинно набути системного характеру. Ще багато не сказано про важливість і актуальність посилення регулювання на національному та міжнародному рівнях діяльності в кіберпросторі та зростання ролі в цьому приватного сектора; встановлення контролю над кіберзброєю, а також посиленням охорони критичної інфраструктури України; впровадження інновацій в сфері кібербезпеки та активізація дискусій щодо пошуку нових джерел фінансування засобів та заходів кібербезпеки; вдосконалення освітніх напрямів підготовки фахівців даної сфери діяльності; активізацію на національному та міждержавному рівнях обміну інформацією про кібератаки, тощо. Однак без системного та комплексного підходу всі зазначені заходи не дозволять вивести рівень кібербезпеки, а звідси – і національної безпеки України загалом, на новий якісний рівень.

Література

1. U.S. Embassy Kyiv: Другий американсько-український діалог з кібербезпеки: веб-сайт URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/cybersecurity-bilat/> (дата звернення: 14.04.2019)
2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України.», 2017: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19/ed20171005#n17> (дата звернення: 14.04.2019)
3. Кібербезпека: українські реалії: Реальна газета: веб-сайт URL: <https://realgazeta.com.ua/cyberbezpeka-ua-cdacr/> (дата звернення: 14.04.2019)
4. «Політика конфіденційності та захисту персональних даних», Укрінформ: веб-сайт URL: <https://www.ukrinform.ua/info/polisyv.html> (дата звернення: 14.04.2019)
5. Шкуро А., Федик І. для Новини дня «Сучасні тренди кібербезпекової політики: висновки для України.», 2017: веб-сайт URL: <http://novosti.dn.ua/article/6693-kiberbezpeka-ukrainski-realii-> (дата звернення: 12.04.2019).
6. Указ Президента Укоаїни «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні», 2000: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928/2000> (дата звернення: 14.04.2019)
7. Указ Президента України «Про деякі заходи щодо захисту державних інформаційних ресурсів у мережі передачі даних», 2001: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/891/2001> (дата звернення: 14.04.2019)
8. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: веб-сайт URL: <https://www.president.gov.ua/documents/962016-19836> (дата звернення: 14.04.2019)
9. Hnasevych Nadia Value dmiensions of sociocultural human existence : Humanities Bulletin of Zaporizhzhhe state engineering academy: Proceedings Scientific publications. Issue 74, 2018. С. 61-71.